

УДК 342.5+35.078.3

Олег Анатолійович Хатян

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-СУСПІЛЬНИХ ЯВИЩ

Бурхливий розвиток наукової думки другої половини ХХ століття, обумовлений значними досягненнями у різноманітних сферах життя світової спільноти, сформував величезний, фактично неосяжний світовий банк інтелектуальних надбань, матеріалізований міриадами наукових та технічних текстів. З'явилися нові наукові теорії та погляди, заглибилось розуміння об'єктів та процесів оточуючого світу. Все це призвело до появи нових термінів, розширення, а іноді й зміни значення тих термінів, що вже існували. Відслідкувати цей процес досить складно, особливо щодо спеціальних термінів або прикладних аспектів використання термінів, що вважаються загальноприйнятими.

В загальному випадку проблема зводиться до складності, а під час і неможливості розуміння термінів, що використовуються відносно одних й тих самих процесів, але з точки зору різних систем знань, наук тощо. Найбільш суттєво вказане стосується міжгалузевих наукових підходів, зокрема синергетики, що вивчає комплексну взаємодію об'єктів реального світу, а також міжгалузевих сфер, насамперед інформаційної.

Так, на сьогодні багатьма дослідниками вже визначено, що інформаційна складова є невід'ємною частиною усіх сфер життя суспільства (Семенюк Е. П., Цимбалюк В. С. та інші). Тому дослідження інформаційного простору таких складних систем як особа, суспільство та держава в епоху розбудови інформаційного суспільства в контексті забезпечення національної безпеки потребують опрацювання новітніх методологічних підходів до формалізації, опису та моделювання інформаційно-суспільних явищ з урахуванням наукового та культурного надбання людства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема термінологічної упорядкованості не нова. Велика кількість методичних видань та монографій за різними галузями та науковими напрямками присвячена обґрунтуванню термінологічної бази окремих напрямків наукового знання та визна-

чення основних понять у прикладних галузях та сферах життєдіяльності суспільства.

В останні роки в світ вийшло декілька видань, в яких визначаються основні поняття стосовно когнітивних процесів у сфері інформатизації та зв'язку, насамперед таких авторів як Брижко В. М., Гальченко О. М.[1], Цимбалюк В. С.[2], Орехов О. А. та Чорнобров А. М. Автори Іванов С. А. [3] та Ланде Д. В., Снарский А. А., Брайчевский С. М., Дармохвал А. Т [4, 5, 6, 7] в численних своїх працях визначили низку термінів відносно моделювання тематичних інформаційних потоків.

Дослідженням суто інформаційного простору як суспільного явища та його соціокультурного показника в контексті розвитку науки, техніки та науково-інформаційної діяльності присвячені роботи Семенюка Е. П. [8, 11].

Питання моделювання нелінійної динаміки складних систем і відповідний понятійний апарат розкриті у монографії таких вчених, як Мелік-Гайказян І. В., Мелік-Гайказян М. В., Тарасенко В. Ф. [9] Термінологія методів штучного інтелекту розглянута Рогановим В. Р., Рогановою С. М. та Новосельцевим М. Є. [10].

При цьому існує декілька об'єктивних чинників, які не дозволяють однозначно для всіх наук визначити систему понять.

З огляду на об'єктивність процесу проникнення інформаційної складової майже в усі сфери життєдіяльності суспільства, дослідження інформаційних потоків як інформаційно-суспільного явища потребує розробки алгоритмів аналізу множини текстових повідомлень для своєчасного визначення напрямків забезпечення національної безпеки від загроз. Це, в свою чергу, спонукає до опрацювання тезаурусів різних галузей знань.

Тому, поряд із чітким формальним визначенням підходів до формування термінологічної та понятійної бази для використання її в дослідженні прикладних сфер життєдіяльності суспільства шляхом аналізу текстових повідомлень, встановленням

характерних оцінок і закономірностей тематичних потоків інформаційних повідомлень, як динамічної системи, з точки зору технологічного аспекту побудови семантичних моделей, ставиться **завдання** вибору відповідних визначень та групування абстрактної і предметної лексичної бази опису суспільних процесів.

Метою ж роботи є опрацювання методологічних засад побудови лінгвістичної основи фільтрації інформаційних потоків як бази дослідження інформаційного простору для встановлення стану безпеки особи, суспільства та держави.

Виклад основного матеріалу дослідження. Питання безпеки як правило носять міждисциплінарний характер, особливо в частині, що стосується інформаційної складової, тому потребують детального розгляду та впорядкування наявних інформаційних ресурсів з метою систематизації наукового підґрунтя для їх дослідження.

В роботі Семенюка Е. П. [8] відзначались особливості формування інформаційного простору на прикладі екологічних кризових явищ. Розвиток цієї думки дає підстави узагальнення, що в міру виникнення кризових явищ у тій чи іншій сфері життєдіяльності суспільства прогресує відповідна складова наукового пізнання, суспільної практики, масової свідомості, що з огляду на іманентність зв'язку між суспільними та інформаційними процесами призводить до посилення ролі відповідного сегмента (компоненти) інформаційного простору. Іншими словами, кризові явища приводять до набуття інформаційним простором особливостей або ознак, пов'язаних із сферою, в якій відбувається криза (відповідні наукові абстракції наповнюються додатковими предметними назвами, концепти деталізуються). Тобто, інформаційний простір, як відображення суспільного середовища, інтенсивно (рефлексивно) реагує на кризові процеси.

Зважаючи на природу явищ постіндустріальної епохи та уявлення про національну безпеку, як стан захищеності особи, суспільства та держави, засади моделювання потенційних загроз державі з точки зору інформаційної складової, на думку автора, базуються на концепції взаємного впливу процесів суспільної та інформаційної сфер, що має відповідну проекцію в просторі суспільно-політичних новин. З огляду на це, найбільш методологічно доцільним вважається вивчення інформаційно-суспільних явищ за допомогою лінгвістичної фільтрації інформаційних потоків, а числове оцінювання таких явищ слід здійснювати за лінгвостатистичними показниками [14].

Тому в даній роботі будуть розглядатись методологічні засади побудови лінгвістич-

ної основи фільтрів інформаційних потоків як бази дослідження інформаційного простору для встановлення стану безпеки певного об'єкту.

Концептуальні засади

Ключем в даному підході є зв'язок мислення з його матеріальною оболонкою — терміном та фразою, що фіксують визначений зміст нашої думки як факти мови, тобто як слова та речення [13]. Іншими словами — кожна лексична одиниця (слово, речення і так далі) символічно (фонетично — звуками та синтаксично — знаками) відображає об'єкт, подію, дію, якісну та кількісну характеристику, процес, тривалість процесу, явище реального світу та має деякий семантичний зв'язок (контекст), що у своїй глобальній множині:

- є соціокультурним утворенням (соціокультурна похідна дійсності);
- відображає певну складову дійсності (образно-предметна похідна дійсності);
- утворює семантичну мережу загальнолюдського знання та світогляду (контекстна похідна дійсності) накопиченого людством протягом свого існування.

Таке світоглядне знання на рівні понять структурується залежно від міри глобальності та специфіки їх застосування (наприклад, повсякденний побутовий рівень знань, досвід специфічної професійної діяльності, знання про ноосферу, знання про біосферу, знання про інфосферу — об'єктивна потреба; або побутовий рівень, освітній, прикладний професійний, творчий та літературний, суспільний, науковий та філософський тощо) та в своїй масі носить об'єктивний системний характер.

Отже, кожне слово, як символічне зображення певної сутності, однозначно впорядковується та має своє місце в системі опису (кодуванні) реальності (об'єктивна суспільна та особиста складова), почуттів або мислення (суб'єктивна суспільна та особиста складова) [12]. Предметом нашої роботи є об'єктивна складова, що інкапсулюється (міститься) в текстових інформаційних повідомленнях і стосується усіх сфер діяльності суспільства (природного, техногенного, демографічного, зовнішньополітичного, державної безпеки, воєнного та безпеки державного кордону, внутрішньополітичного, економічного, соціального та гуманітарного, науково-технологічного, екологічного, інформаційного характеру) на місцевому, регіональному, державному, міжнародному та світовому рівні. До них, серед іншого, буде відносити:

- суто інформаційні повідомлення про події процеси та явища;

- висловлювання та інтерв'ю державних посадових осіб, відомих діячів культури, мистецтва та науки;
- аналітичні матеріали та статистичні дані офіційних установ, державних та суспільних організацій.

Таким чином, на думку автора, кожна множина слів, яка складає текст інформаційного повідомлення є семантично завершеною, тобто однозначно відтворює деяку подію, явище, думку стосовно певних об'єктів тощо. В процесі створення тексту повідомлення його автор повинен покладатись на цілу низку правил, аксіом, визначень термінології, моральні, культурні, етичні та правові принципи, а також на відповідні спеціалізовані тезауруси, щоб його твір став доступним та зрозумілим певній цільовій аудиторії. У випадку, коли зміст тексту є багатозначним, однозначність його сприйняття вирішує контекст, тобто суб'єктивні чи об'єктивні обставини, в яких знаходиться читацька аудиторія, а кажучи взагалі — додаткова інформація, що міститься за межами певного тексту. Багатозначність властива досить спеціальним (витворам мистецтва, маніпулятивним та рекламним) текстам. Крім того, поняття абстрактного характеру здатні наділяти текстові інформаційні повідомлення властивістю багатозначності. Під абстрактними поняттями автор розуміє такі, що означають взагалі множину об'єктів, явищ за певними ознаками. В залежності від потужності таких множин, будемо відрізняти ступені абстракції:

- загальнонаукового пізнання;
- предметно-наукового пізнання;
- предметно-галузеві;
- вузькоспеціалізовані;
- предметні назви.

Наведена структура не означає строгої ієрархії або підпорядкованості відповідних понять. Між іншим, як особливість постіндустріальної епохи розвитку суспільства зазначимо, що деякі абстракції загальнонаукового та предметно-наукового пізнання останнім часом увійшли в побутову лексику, чим певно змінили свій первинний зміст.

Прикладні аспекти

В контексті методу побудови лінгвістичної бази фільтрів кожний текст є семантично завершеним, тобто є описом, переказом або висловленням ставлення особи по відношенню до подій, процесів та явищ, що відбуваються в світі. Іншими словами події, процеси та явища (які, в загальні, можуть відбуватись одночасно та мати різний ступінь зв'язку) реального світу кодуються лінійною послідовністю суспільно сприйнятною системою лексичних символів відповід-

но мовної граматики та в семантичному полі культурного суспільного простору.

Відповідне семантичне поле утворюється понятійним тезаурусом, кожний елемент якого пояснюється через множину понять з того самого тезаурусу, об'єднану словарною статтею тлумачного словника. Саме словарна стаття з одного боку наповнює змістом поняття, тобто задає множину контекстів, у якій певний термін являється здатним символічно закодувати, або відобразити предмет, процес, явище, думку, а з іншого встановлює природний семантичний зв'язок з іншими поняттями відповідної галузі знання.

Таким чином, оперуючи зі словниками різних галузей знання, ми отримуємо можливість встановлювати зв'язки понять, специфічних конкретним сферам життя суспільства на основі відповідних словарних статей (право, економіка, фінанси, військова справа та інші).

Окрему семантичну структуру утворює Універсальна десяткова класифікація (УДК), міжнародна бібліотечно-бібліографічна класифікація, розроблена Міжнародним бібліографічним інститутом у 1895—1905 рр. на основі “Десяткової класифікації” американського бібліотекаря Дьюї. Цей комбінований класифікатор з глибокою деталізацією відтворює ієрархію структури загальнолюдського знання від природознавчих, точних та гуманітарних наук до окремих питань побутового рівня. Він має основні таблиці, таблиці визначників (типових рубрик) і алфавітно-предметний покажчик, що дає можливість встановлення зв'язків між поняттями з урахуванням їхнього відношення до певної галузі знання.

При цьому, на думку автора, загальними поняттями для всіх прикладних галузей будуть лишатись абстрактні поняття наукового пізнання. Водночас, вони будуть наповнюватись додатковим відмінним змістом в залежності від сфери застосування, а їх визначення в різних словниках будуть доповнювати семантику поняття специфікою, пов'язаною з дефініцією цього поняття в конкретній прикладній галузі. Такий процес деталізації дозволяє побудувати семантичне оточення абстрактного поняття в прикладній сфері. Важливим для побудови семантичних фільтрів визначення стану безпеки суспільства на основі словарних статей прикладної галузі є те, що множина понять з оточення базової абстрактної лексики в тезаурусі прикладної сфери, або прикладна лексика:

- відрізняється в різних сферах суспільної діяльності;
- дозволяє з'ясувати спектр визначних понять, або лексику ознак предметної сфери;
- дозволяє природним шляхом побудувати деталізований інформаційний портрет предметної сфери.

Таким чином, з'являється можливість охарактеризувати певну сферу життєдіяльності суспільства або скласти її деталізований інформаційний портрет за рахунок виділення в тезаурусі цієї сфери лексичного оточення, або деталізації абстрактної лексики наукового пізнання.

В прикладному розумінні, тобто в сенсі моделювання інформаційно-суспільних явищ, відтворенням семантичного поля буде семантична мережа, де вузли містять поняття з усієї множини тезаурусу, а ребра відтворюють зв'язки між поняттями, обумовлені тлумаченням їх змісту (семантики) за словником. В модельованому (побудованому) таким чином семантичному просторі уявляється можливим задати деякі допоміжні шкали для вирішення широкого спектру прикладних завдань аналітичного характеру (стосовно аналізу інформаційних повідомлень). До таких шкал відносяться: частоти вживаності окремих понять, показник сумісної вживаності понять, ознака належності поняття суто предметній сфері та інші. Серед них додамо шкалу ступеню абстракції понять, якісно описану раніше в нашому дослідженні.

Стосовно ступеню абстракції лексичної одиниці (слова) зауважимо, що в наших роздумах ця характеристика має не якісний формальний вираз, а є цілком конкретним вимірюваним показником. Розраховується вона за кількістю ступенів свободи (валентністю) поняття або кількістю ребер, що з'єднують питоме поняття з однорівневими за ступенем абстракції та тими, що на рівень нижче, якщо такий існує, і утворюють його (поняття) семантичне оточення в орієнтованому графі (поняття ранжовані за ступенем абстракції). Такий граф відображає семантичну мережу, побудовану на еталонному тезаурусі понять: словниках — енциклопедичному, правовому тощо для з'ясування предметно-галузевих, вузько-спеціалізованих понять, або предметних назв; класифікаторах — універсальному десятковому класифікаторі для загальнонаукового або предметно-наукового знання. Тоді, будемо розраховувати *ступінь абстракції інформаційного повідомлення* як сумарний показник ступеню абстракції усіх лексичних одиниць, що складають текст повідомлення та належать тезаурусу прикладної сфери (певної тематики), до якої належить повідомлення. Відповідно, однозначний текст не допускає контексту, в силу повного вирішення заданої в ньому абстракції предметними поняттями.

На цих засадах, автор вважає, що існує можливість створення деякого тезаурусу (набір базових лексичних одиниць — слів) абстрактних понять та встановлення їхнього

зв'язку з іншими поняттями, що стосуються прикладної галузі дослідження, а саме аспекту визначення ступеню загрози національній безпеці держави через кількісне вживання понять, що становлять особисті, національні та державні цінності, які ми вивчаємо без ознаки політичної орієнтації, тобто в їх первісному значенні. Підвищений інтерес ЗМІ до таких цінностей є, подібно індикатору, ознакою проблемності, а отже наявності загрози, спрямованих на такі цінності.

Результати дослідження

Для побудови лінгвістичних фільтрів з метою дослідження інформаційно-суспільних явищ та процесів довільної сфери життєдіяльності суспільства як семантичного оточення понять з базової лексики наукового пізнання нами були відібрані такі поняття абстрактної лексики наукового пізнання як “об'єкт”, “предмет”, “метод”, “простір”, “ідея”. Ці поняття, за винятком “простір”, лежать в основі будь-якого наукового дослідження і рекомендовані Вищою атестаційною комісією України для розкриття суті та змісту роботи, що подається до захисту на здобуття наукового ступеню. Поняття “простір” додане нами з міркувань його системоутворюючого змісту щодо наукового, культурного, технічного, освітнього, світоглядного і навіть побутового уявлення оточуючої дійсності.

Семантична мережа оточення цієї лексики з точки зору культурологічного суспільного знання формувалась в нашому дослідженні на основі словарних статей словника “Большой Энциклопедический Словарь”, 1998 (Рис. 1.), прикладного тезаурусу правової системи знання (Рис. 2.) та в семантичному полі інформаційного простору мережі Інтернет (Рис. 3.), побудованому на базі декількох тисяч реальних інформаційних повідомлень та статей в електронному вигляді.

З наведеного фрагменту семантичної мережі, зображеного на рисунку 1 видно, що до семантичного оточення вибраних нами абстракцій в культурологічному сенсі енциклопедичного знання увійшли такі поняття, як “знання”, “пізнання”, “право”, “власність”, “відношення”, “річ” (матеріальне явище), які безпосередньо відносяться або мають відношення до загальнолюдських особистих та суспільних цінностей.

Аналогічні побудови з точки зору правової системи знання (Рис. 2.) серед лексики семантичного оточення дають “мораль”, “поведінка”, “діяльність”, “дисципліна”, “індивід”, “буття”, “дійсність”, “свідомість”, що є відображенням підґрунтя суспільної обумовленості поведінки особи та суспільних відношень.

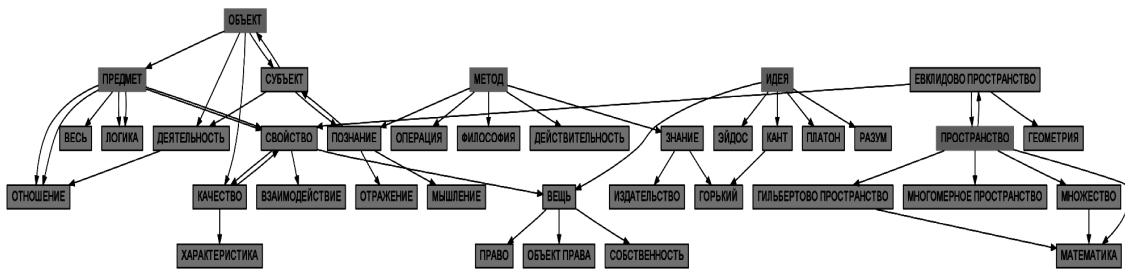

Рис. 1. Семантические оточения понятий базовой лексики научного познания відповідно до енциклопедичного словника.

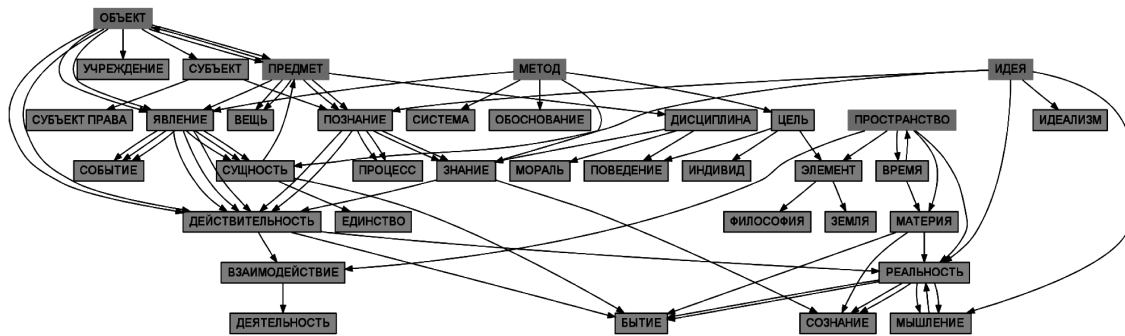

Рис. 2. Семантические оточения понятий базовой лексики научного познания відповідно до правового словника.

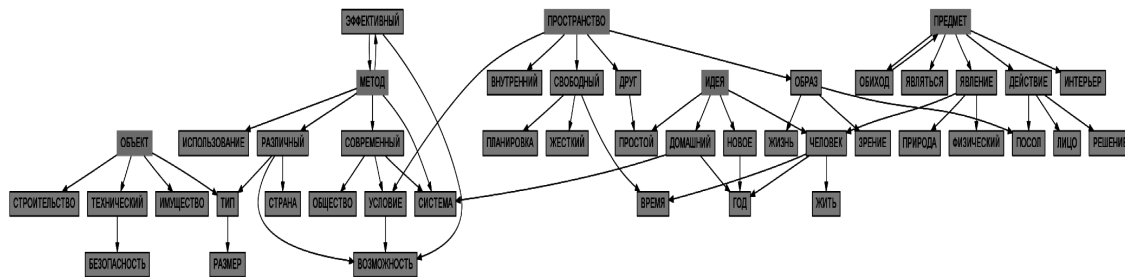

Рис. 3. Семантические оточения понятий базовой лексики научного познания, побудоване на базі електронних інформаційних повідомлень з мережі Інтернет.

В той же час, до оточения абстрактной лексики в информационном пространстве сети Интернет (Рис. 3), как средовищі відображення суспільних процесів та явищ, навіть за умови не досить глибокої деталізації, увійшли поняття “будівництво”, “безпека”, “майно”, “сучасний”, “країна”, “суспільство”, “друг”, “домашній”, життя”, “людина”, “зір”, “природа”, “особа”, що напевно є відбитком або пов’язано з найбільш важливими і проблемними питаннями приватного життя особи, але мають характер тенденції для всього суспільства в сьогодишньому світі і є для більшості нагальними потребами, а отже пов’язані з особистими цінностями. Крім того, вказана особливість практично підтверджує думку, висловлену автором в своїй попередній роботі [12] про особисту орієнтованість всесвітньої мережі.

Достатньо цікавим та показовим в сенсі систематизації, на нашу думку, стало дослідження обраних нами понять абстрактної лексики в семантичному полі, утвореному системою бібліографічного знання за Універсальним десятковим класифікатором (Додаток 1). Виявилось, що серед первинних понять (на графі зображені червоними або темними колами), які приймали участь в побудові відповідної семантичної мережі, поняття “держава”, “особа” та “суспільство” займають найвищий ієрархічний рівень, що цілком відповідає конституційним нормам нашої держави. Крім того, суто за топологічною структурою, поняття “предмет”, “метод”, “простір” знаходяться поряд з такими поняттями як “прогноз”, “цінність”, “природа”, “суть”, “мораль” і розподілились в ієрархії мережі як похідні від поняття “суспільство”, що символізує їх суспільний характер. В той же час похідни-

ми державної складової є поняття “орган”, “суб’єкт”, “безпека”, “управління”. Такі ж поняття як “особа” і “об’єкт” займають центральне місце в семантичній мережі та досить високий рівень в ієрархії понять, що є відображенням їхньої особливої значимості як з точки зору державної, так і суспільної складової в уявленні, природно сформовано-му протягом всієї історії розвитку людства.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку

В процесі даного дослідження були обґрунтовані методичні засади побудови лінгвістичної основи фільтрації інформаційних потоків як бази дослідження інформаційного простору для встановлення стану безпеки особи суспільства та держави. Це дозволило, в якості дослідної, сформулювати групу понять абстрактної лексики наукового пізнання (“об’єкт”, “предмет”, “метод”, “простір”, “ідея”) та побудувати фрагменти семантичної мережі на базі словарних статей енциклопедичного та правового словників. Аналогічна побудова була виконана для фрагменту інформаційного потоку з мережі Інтернет.

Проведені наукові експерименти підтвердили припущення про можливість охарактеризувати певну сферу життєдіяльності суспільства склавши її деталізований інформаційний портрет шляхом виділення в тезаурусі цієї сфери лексичного оточення (термінологічної та понятійної бази для використання в дослідженні прикладних сфер життєдіяльності суспільства), або, іншими словами, шляхом деталізації абстрактної лексики наукового пізнання, що дозволяє формалізувати процес формування лексичної бази для побудови семантичних фільтрів визначення стану безпеки суспільства.

В подальшому, отриманий нами досвід, планується спрямувати на вивчення можливості виявлення фактів виникнення загроз, тобто фіксації критичних змін стану

суспільства в процесі його життєдіяльності, шляхом застосування лінгвістичних фільтрів в процесі ретроспективного аналізу потоків інформаційних повідомлень.

Література

- Брижко В. М.** Інформаційне суспільство. Дефініції / В. М. Брижко, О. М. Кальченко. — К. : Вид-во “Інтергал”, 2002. — 220 арк.
- Цимбалюк В. С.** Інформаційне право (основи теорії і практики) : монографія / В. С. Цимбалюк. — К. : Освіта України, — 2010. — 388 с.
- Іванов С. А.** Стохастические фракталы в информатике / С. А. Иванов // Научно-техническая информация. — Сер. 2. — 2002. — № 8. — С. 7—18.
- Ландэ Д. В.** Семантический веб: от идеи — к технологии / Д. В. Ландэ // Режим доступу — <http://poiskbook.kiev.ua/sw.html>.
- Ландэ Д. В.** Моделирование динамики новостных текстовых потоков / Д. В. Ландэ, А. А. Снарский, С. М. Брайчевский, А. Т. Дармохвал // Персональный сайт Дмитрия Ландэ // Режим доступу — <http://www.it2b.ru/it2b2.view2.page115.html>.
- Ландэ Д. В.** За знаниями — к википедии / Д. В. Ландэ // Персональный сайт Дмитрия Ландэ // Режим доступу — <http://poiskbook.kiev.ua/wiki.html>.
- Ландэ Д. В.** Основы интеграции информационных потоков : монография / Д. В. Ландэ. — К. : Инжиниринг, 2006. — 240 с.
- Семенов Э. П.** Развитие информационного пространства и прогресс общества / Э. П. Семенов // Научно-техническая информация. Сер. 1. Организация и методика информационной работы. — 1997. — № 1. — С. 1—12. — (Общий раздел). — Библиогр. : с. 11—12 (46 назв.).
- Мелик-Гайказян И. В.** Методология моделирования нелинейной динамики сложных систем / И. В. Мелик-Гайказян, М. В. Мелик-Гайказян, В. Ф. Тарасенко. — М. : ФИЗМАТЛИТ, 2001. — 272 с.
- Методы искусственного интеллекта для машинного перевода текстов** / В. Р. Роганов, С. М. Роганова, М. Е. Новосельцева : учебное пособие. — Пенза, 2007. // Режим доступу — http://window.edu.ru/window_catalog/files/r36892/stup118.pdf.
- Семенов Э. П.** Информационный подход к познанию действительности / Э. П. Семенов. — К. : Наукова думка, 1988. — 240 с.
- Зиновьева Н. Б.** Новый взгляд на информацию / Н. Б. Зиновьева // Научно-техническая информация. Сер. 1. Организация и методика информационной работы. — 2003. — № 11. — С. 1—9. — (Общий раздел). — Библиогр. : с. 9 (7 назв.).
- Логика** / под редакцией Д. П. Горского и П. В. Таванца. — М. : Государственное издательство политической литературы, 1956. — 280 с.
- Хатян О. А.** Технологические засады построения модели анализа потоков информационных сообщений / О. А. Хатян // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. — 2009. — № 2 (5). — С. 43—49.

В статье предлагается методологический подход построения лингвистических фильтров на основе базовой лексики научного познания, как инструмента изучения информационного пространства для определения состояния безопасности личности общества и государства. Приводятся примеры соответствующих семантических сетей, образованных тезаурусом энциклопедической, правовой системы знаний, а также отдельного фрагмента информационного пространства сети Интернет. Охарактеризовано полученное семантическое окружение базовых понятий и сделаны выводы, подтверждающие возможность прикладного использования сформулированной методики.

Ключевые слова: текст, тезаурус, абстракция, лингвистический фильтр, безопасность.

In the article is offered methodological approach of construction of linguistic filters on the basis of base vocabulary of scientific cognition, as instrument of study of informative space for determination of the state of safety of personality of society and state. It is made examples of the proper semantic networks, formed by thesaurus of the encyclopedic, legal system of knowledges, and also separate fragment of informative space of the network Internet. The got semantic surroundings of base concepts are described and conclusions confirmative possibility of the applied use of the formulated method are done.

Key words: text, thesaurus, abstraction, linguistic filter, safety.